

Nyheter för överförmyndare

Avdelningen för juridik
Kalle Larsson

Våren 2019

Hej,

Efter en intensiv start på året närmar sig sommaren. Då antalet rättsfall och annan information är mer än vanligt kommer här ett första nyhetsbrev för våren 2019 som gäller främst mars-april. Ytterligare ett nyhetsbrev för maj-juni kommer om några veckor.

Rättsfall och domar

Utvidgande av förvaltarskap

Hovrätten ändrade tingsrättens beslut gällande utvidgande av förvaltarskap att nu även omfatta *sörja för person*.

Hovrätten skriver i sina domskäl att om en huvudman fått en kontaktperson inom ramen för socialtjänsten eller blivit intagen för vård på en institution blir behovet av personlig omvårdnad i stor utsträckning tillgodosett. Dock är det viktigt för förvaltaren att se till att huvudmannens medel används till dennes nytta och måste förvaltaren ha god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden (se prop. 1987/88:124 s. 139 och 147).

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 4160-18, meddelad 2019-03-29.

Betydande risk för ekonomiska dispositioner och bristande samarbete – överklagat förvaltarskap kvarstår.

Huvudmannen har varit i konflikt med både tidigare god man och nuvarande förvaltare. Huvudmannens ekonomiska dispositioner har försvårat det tidigare godmanskapet på ett sätt som allvarligt riskerat att skada huvudmannens ekonomi. Hovrätten menar att det finns en betydande risk för att huvudmannen fortsätter agera på liknande sätt varmed det nödgas en förvaltare som förvaltar huvudmannens egendom.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 7351-18, meddelad 2019-02-08.

Förvaltarskap kan inte anordnas att bevaka en huvudmans rätt i ett pågående familjemål om barns vårdnad vid tingsrätt

Tingsrätten beslutade ex officio att anordna förvaltarskap för huvudmannen för att bevaka hans rätt i ett pågående familjemål om barns vårdnad vid tingsrätten.

Överförmyndare i samverkan överklagade tingsrättens beslut. Hovrätten fastställer att under vissa förutsättningar kan förvaltare anordnas för att företräda huvudmannen i en familjerättslig rättegång (se bl.a. RH 2008:33). I detta fall har tingsrätten anordnat förvaltare att bevaka huvudmannens rätt i rättegång angående barns vårdnad. En sådan angelägenhet är en strängt personlig fråga för huvudmannen. Enligt hovrätten saknas det förutsättningar i detta fall att anordna förvaltare i den aktuella angelägenheten.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1649-19, meddelad 2019-04-01.

Förvaltare nödgas för att förhindra transaktioner på nätet och godtrohet att underteckna handlingar

Huvudmannen har genomfört olika ekonomiska dispositioner på nätet och på grund av godtroget också skrivit under handlingar samt kan förmås att ingå avtal och dylikt. Alla parter menar att det saknas förutsättningar för mindre ingripande åtgärder varmed enkom förvaltare korresponderar mot hjälpbehovet.

Hovrätten för Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 3459-19, meddelad 2019-02-05.

Rättegångsfel – parter ska givas tillfälle till yttrande, arvodets skälighet ska prövas

Huvudmannen menade att överförmyndarnämndens beslut om arvode till god man var felaktigt. Den gode mannen gavs inte tillfälle att yttra sig till tingsrätten. Av tingsrättens beslut framgår därutöver att domstolen inte prövat om arvodet är skäligt. Tingsrättens beslut undanröjs och återförvisas till tingsrätten för fortsatt behandling.

Göta Hovrätt, mål nr ÖÄ 71-19, meddelad 2019-03-19.

Rättegångsfel – sammanträde bör hållas om part så begär

Anhöriga till huvudmannen överklagade beslut om byte av god man. Under handläggning vid tingsrätten begärde klagande att tingsrätten skulle hålla sammanträde – vilket tingsrätten avslö. Hovrätten finner att med hänsyn till de invändningar som klagande har framfört – saknade tingsrätten förutsättningar att avslå klagandes begäran om sammanträde. Detta är ett rättegångsfel varmed ärendet lämnas tillbaka till tingsrätten för vidare handläggning.

Göta Hovrätt, mål nr ÖÄ 2954-18, meddelad 2019-03-01.

Vite – att förelägga vite har en effekt som lett till att ÅR upprättats och ingivits

Överförmyndaren begärde att tingsrätten skulle döma ut ett vite om totalt 20 000 kronor vilket avsåg 4 vitesförelägganden om 5 000 kronor. Ställföreträdaren fullgjorde sin redovisningsskyldighet drygt fyra månader för sent. Ställföreträdaren hade drabbats av sjukdom och därutöver anlitat revisionsbyrå för att fullgöra var-

med det fanns skäl till jämkning av vitet till skäliga 5 000 kr. I bedömningen ingår att ställföreträdaren inte i framtiden kommer åta sig liknande uppdrag. Ställföreträdaren överklagade och menade att vite borde nedsättas helt eller till lägsta möjliga belopp.

Hovrätten finner att vite har en avsedd effekt eftersom redovisningshandlingar har inkommit. Dröjsmålet ter sig bero på ställföreträdarens dåliga mående. Av den anledning finner hovrätten det skäligt att jämka det förelagda vitet. Hovrätten finner dock att det inte finns anledning att nedsätta vitet med mer än vad tingsrätten har gjort.

Göta Hovrätt, mål nr B 126-19, meddelad 2019-04-09.

Upphörande av förmyndarskap – försummelse motsvarar inte de högt ställda kraven för att kunna entledigas

Överförmyndaren ansökte om entledigande av förmyndare. Av tingsrättens utredning framgår att förmyndare trots upprepade påminnelser inte undertecknat bl.a. den underåriges deklaration. Att förteckning inte inkommit komplett och att förmyndaren ej heller, trots begäran och påminnelser om komplettering – inte kompletterat. Då barnet varit placerat (LVU) och det därutöver inte förekommer kontakt mellan barn och förmyndare menar Överförmyndarnämnden sammantaget att förmyndaren försummat sitt förmyndarskap.

Förmyndaren anförde samarbetssvårigheter med förordnad medförmyndare, att det förekommit konflikter .

Hovrätten finner att det framkommit viss försummelse vid utövandet av förmyndarskapet men att dessa, mot bakgrund av de högt ställda krav som uppställs för att entlediga en legal förmyndare, saknas förutsättningar för att entlediga förmyndaren.

Hovrätten påpekar även att Överförmyndare med lagstöd kan besluta att förvaltningen på viss angivet sätt kan fördelas mellan ställföreträdarna vid utövning av förvaltningen.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 361-19, meddelad 2019-03-28.

Praktiska åtgärder motiverar inte ingripande åtgärd såsom förvaltarskap

Trots att de medicinska rekvisiten är uppfyllda för förvaltarskap menar Hovrätten att det är tillräckligt med godmanskap. Komplicerande faktor är att huvudmannen blivit arbetsgivare åt assistenter och att banken inte godtog att den gode mannen utställde fullmakt till revisor gällande administration som medföljer arbetsgivaransvaret. En enskild praktisk åtgärd motiverar inte att anordna förvaltarskap. Hovrätten menar att ytterligare en god man kan förordnas med möjlighet att sköta de ekonomiska angelägenheterna.

Hovrätten för nedre Norrland, mål nr ÖÄ 222-18, meddelad 2019-01-30.

Uttag från överförmyndarspärtrat konto – föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga ska prövas

Överförmyndarnämnden avslog förmyndarnas begäran om uttag. Tingsrätten ändrade överförmyndarnämndens beslut och anförde bland annat att aktuellt inköp redan gjorts innan ansökan om uttag inkom. Hovrätten menar dock att oaktat om inköpet skett med förmyndarnas kreditkort innan ansökan om uttag från överförmyndarspärtrat konto, så ska ansökan prövas i sak. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att inköpet varit till den underåriges nytta. Dock menar hovrätten att föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga borde prövas om huruvida det är skäligt att använda den underåriges medel för aktuellt inköp. Då varken överförmyndarnämnden eller tingsrätten prövat saken återförvisas frågan till nämnden för fortsatt handläggning.

Hovrätten för nedre Norrland, mål nr ÖÄ 1005-18, meddelad 2019-03-01.

Ansökan om förvaltare avskogs då det inte tillkommit några skulder eller skadliga rättshandlingar

Huvudmannen överklagade tingsrättens beslut att anordna förvaltare. Hovrätten ändrar tingsrättens beslut och menar att det tidigare godmanskapet ska fortsätta gälla. Oaktat huvudmannens behov av hjälp med sin ekonomi, avhjälpa brister i boende och andra åtgärder, har det emellertid inte framkommit uppgifter om att huvudmannen sedan anordnat godmanskap, ska ha ådragit sig några skulder eller vidtagit rättshandlingar som är till skada för hans ekonomi. Huvudmannens post går numera direkt till ställföreträdaren och det finns en uttryckt vilja att ta emot stöd i andra former.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 3635-18, meddelad 2019-12-12.

Enstaka spontaninköp inte tillräckligt för att förvaltare ska anordnas

Huvudmannen yrkade att förvaltare skulle jämkas till ett godmanskap. Tingsrätten avslog yrkandet. Huvudmannen menar att den medicinska utredningen styrker godmanskap, att hen numera har god insikt i sin ekonomi samt att tingsrätten lagt för stor vit vid några enstaka spontaninköp. Hovrätten bedömer att utredningen inte visar att huvudmannen är ur stånd att vårda sin egendom varmed hjälpbehovet kan tillgodoses genom att godmanskap anordnas.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1141-19, meddelad 2019-03-18.

Huvudmannen överklagade tingsrättens beslut att anordna förvaltare. Hovrätten ändrar tingsrättens beslut och menar att det tidigare godmanskapet ska fortsätta gälla. Oaktat huvudmannens behov av hjälp med sin ekonomi, avhjälpa brister i boende och andra åtgärder, har det emellertid inte framkommit uppgifter om att huvudmannen sedan anordnat godmanskap, ska ha ådragit sig några skulder eller vidtagit rättshandlingar som är till skada för hans ekonomi. Huvudmannens

post går numera direkt till ställföreträdaren och det finns en uttryckt vilja att ta emot stöd i andra former.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 3635-18 meddelad 2019-12-12.

Då räkningar betalats och skuldsättning inte uppstått – saknas grund för interimistiskt förvaltare

Hovrätten konstaterar att huvudmannen har agerat på ett sätt som lett till att den gode mannen under senaste månaderna inte kunnat fullgöra sitt uppdrag att betala huvudmannens räkningar. Av utredningen framkommer dock att räkningarna har betalats av huvudmannen samt att någon ny skuld till behandlingshemmet inte har uppstått varmed det saknas grund för interimistiskt förvaltare.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 2481-19, meddelad 2019-03-26.

Inte godmanskap – hjälpbehov kan tillgodoses på mindre ingripande sätt

Huvudmannens behov är hjälp att bevaka sin rätt och sörja för sin behov. Kan dock ske på tillfredsställande sätt genom mindre ingripande åtgärder, såsom personligt ombud.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 10522-18, meddelad 2019-02-08.

Förekomst av framtidsfullmakt samt det faktum samt att det inte finns något som visar att den inte skulle komma att fungera på ett otillfredsställande sätt, medför att det för närvarande saknas skäl för godmansförordnande.

Göta Hovrätt, mål nr ÖÄ 68-19, meddelad 2019-03-21.

Godmanskap förutsätter samtycke om huvudmannen har förmåga att lämna samtycke

Flertalet avgöranden från hovrätterna i mål där huvudman numera inte längre samtycker till godmanskap varmed godmanskapet ska upphöra.

Hovrätten för övre Norrland, mål nr ÖÄ 909-19, meddelad 2019-02-06

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1750-19, meddelad 2019-04-03

Hovrätten för västra Sverige, mål nr ÖÄ 1203-19, meddelad 2019-03-20

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1786-19, meddelad 2019-03-12

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 3435-19, meddelad 2019-04-05

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 2324-18, meddelad 2019-03-13

Hovrätten för nedre Norrland, mål nr ÖÄ 1556-18, meddelad 2019-03-22

Göta Hovrätt, mål nr ÖÄ 645-19, meddelad 2019-03-19

Hovrätten för västra Sverige, mål nr ÖÄ 1134-19, meddelad 2019-03-29

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 11552-18, meddelad 2019-03-12.

Huvudmannens hälsotillstånd behöver utredas innan godmanskap kan anordnas

Överförmyndarnämnden påpekade vid tingsrätten att huvudmannen inte har någon sjukdom som medför behov av god man. Ingivet läkarintyg gör gällande minnesproblem men tingsrätten borde införskaffat ytterligare utredning om den enskildes hälsotillstånd innan ärendet avgjordes. Tingsrättens beslut undanröjs och målet lämnas åter för fortsatt handläggning.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 3173-19, meddelad 2019-04-03.

Huvudmannen uppgav ADHD samt svårigheter med planering såsom hälsotillstånd. Av utredningen framkommer även *god begåvning och logisk förmåga men lågt arbetsminne*.

Hovrätten har förelagt överförmyndarnämnden att inkomma med läkarintyg men trots upprepade försök har huvudmannen inte ingivit något läkarintyg som styrker hälsotillstånd.

Då utredning som styrker behov av godmanskap saknas, avslogs överklagandet.

Hovrätten för Skåne och Blekinge, mål nr ÖÄ 3548-18, meddelad 2019-03-13.

Lämpliga åtgärder för att finna en lämplig ställföreträdare

Överförmyndarnämnden överklagade tingsrättens beslut och begärde återförvisning till tingsrätten för fortsatt handläggning. Tingsrätten avgjorde ärendet utan att inhämta överförmyndarens bedömning om de vidtagit alla rimliga åtgärder för att rekrytera en ställföreträdare. Då överförmyndaren bedömt att alla åtgärder att söka efter ställföreträdare inte har uttömts ska därför tingsrättens beslut undanröjas.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1272-19, meddelad 2019-02-15.

Överförmyndarnämnden har tillfrågat omkring 660 ställföreträdare vid nio olika tillfällen om aktuellt godmanskap men ingen har varit intresserad av att åta sig uppdraget för aktuell huvudman. Hovrätten skriver i sina domskäl att överförmyndaren i varje enskilt fall behöver ha gjort aktiva efterforskningar. Om det är ett krävande uppdrag bör det dock inte krävas att överförmyndaren har frågat personer som saknar eller har begränsad erfarenhet av ställföreträdaruppdrag. Överförmyndaren har vidtagit alla rimliga åtgärder för att finna någon som är lämplig och som vill åta sig uppdraget. Det saknas således förutsättningar för anordnande av godmanskap.

Hovrätten för västra Sverige, mål nr ÖÄ 1241-19, meddelad 2019-02-01.

Endast behörig kan överklaga beslut

Tidigare god man (entledigad) är inte behörig att överklaga beslut om förordnande av god man.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1329-19, meddelad 2019-04-09.

Vän till huvudman saknar rätt att ansöka om godmanskap för huvudmannen varken hen inte ej heller är behörig att överklaga tingsrättens beslut om godmanskap. Svea hovrätt, mål nr ÖÄ 778-19, meddelad 2019-02-19.

Tidigare sambo till huvudmannen (flyttat isår för flera år sedan) inte behörig att överklaga tingsrättens beslut om upphörande av godmanskap.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 1020-19, meddelad 2019-02-13.

Förvaltarskapet består – bristande samarbete, fortsatt missbruk och avsaknad av nytt läkarintyg.

Huvudmannen har förespeglat minskat missbruk, att behov kan tillgodoses med godmanskap samt att det saknas behov av förvaltarskap. Överförmyndaren kunde genom kontoutdrag styrka fortsatt missbruk samt att det i utredningen saknas nytt läkarintyg som styrker att förvaltarskapet kan upphöra. Huvudmannens har inte för avsikt att samarbeta med en god man på det sätt som kan krävas. Hovrätten finner vid en samlad bedömning att huvudmannens behov inte kan tillgodoses med mindre än genom att förvaltarskapet ska bestå i nuvarande omfattning.

Hovrätten för övre Norrland, mål nr ÖÄ 1128-18, meddelad 2019-03-15.

Godmanskap kan inte anordnas för underårig

Tingsrätten anordnade godmanskap för en 17 årig person. Till god man förordnades familjehemsföräldrarna. Ett interimistiskt beslut att anordna godmanskap kan meddelas att gälla från den dag hen fyller 18 år. Frågan om ett eventuellt interimistiskt godmanskap är för tidigt väckt då huvudmannen först om cirka ett halvår uppnår myndighetsålder. Förutsättningar för godmanskap saknas varmed tingsrättens beslut upphävdes av hovrätten.

Göta Hovrätt, mål nr ÖÄ 317-19, meddelad 2019-02-06.

SKL:s kurser för överförmyndare

För aktuellt kursutbud, vänligen se mer på [SKL:s juridiska kurser](#)

Information från CSN

Se bifogad information från CSN gällande skolk, studiebidrag etc.

Länsstyrelserna har redovisat till regeringsuppdrag

Länsstyrelserna har till regeringen redovisat sitt regeringsuppdrag. De nationella riktlinjerna finns nu publicerade hos länsstyrelserna. Finns att läsa på t.ex.

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/stat-och-kommun/social-hallbarhet/till-syn-av-overformyndare.html>

Digitalisering inom överförmyndarområdet

SKL har 190528 genomfört en workshop med de flesta banker och alla kända systemleverantörer inom överförmyndarområdet. Generellt känns det positivt och alla parter verkar välvilligt inställda till digitalisering.

De medverkande bankerna har lovat att återkomma efter sommaren med besked kring hur de ev. kan medverka till digitalisering inom området. Därefter går frågan till systemleverantörerna för att se vilka tekniska lösningar de kan bidra med utifrån bankernas möjlighet att arbeta med ”säker e-post” etc. SKL har stora förhoppningar på digitalisering inom området.

Vill Ni veta mer om mig och min vardag får Ni gärna följa mig på Instagram under ”ofkalle”.

Med vänliga hälsningar

Kalle Larsson